



Et tydelig liberalt parti

Taler
Guri Melby

Dato
27 september 2020

Sted
Jessheim

Omstendigheter
Venstres landsmøte

- 1 Tusen takk, alle sammen.

Takk til alle dere som er her, og alle dere som sitter og følger med hjemmefra.

- 5 Takk til Trine som har gjort en helt utrolig jobb gjennom ti år. To stortingsvalg på rad over sperregrensen. Nå skal vi klare det en gang til.

- 10 Jeg vet hvor mye denne jobben har krevd av Trine. Og det er en av grunnene til at jeg brukte litt tid før jeg bestemte meg for om jeg ville ha denne jobben. Å være partileder er altoppslukende. Er det rett for meg? For ungene mine? For Venstre?

- 15 Men alt det som gjorde at jeg tvilte, var også det som gjorde at jeg sa ja. Det var fordi jeg kjente at som politiker, som mor, som samfunnsengasjert menneske, så er det å bygge et sterkt Venstre den viktigste og den mest inspirerende oppgaven man kan ha.

- 20 Vi står nemlig foran noen år som kommer til å bli helt avgjørende for meg, for ungene mine, og for alle dere andre:

- Det er nå vi skal vinne kampen mot klimaendringene, og ta tøffe og modige valg på vegne av oljenasjonen Norge.
- 25 · Det er nå vi må sørge for at flere unge kommer seg gjennom videregående skole, og at vi bruker utdanning som veien ut av krisa - ved å gjennomføre tidenes utdanningsløft.

30 · Det er nå kampen står om grunnleggende demokratiske rettigheter. Hvor vi liberalere må kjempe for internasjonalt samarbeid. I denne kampen har vi en viktig alliert i EU. En alliert som står hardt på prinsippene om frihet, rettsstat og demokrati. Som er klar til å løse klimakrisen. Og jeg er glad for at denne salen i går gikk inn for at Norges framtid er som en likeverdig partner i det europeiske samarbeidet!

· Jeg tror mitt politiske engasjement begynte med Tsjernobyl-ulykken. Jeg var bare fem år, men jeg ser nok for meg at jeg kan ha vært litt veslevoksen.

40 Jeg kommer ikke fra noen politisk engasjert familie. Det var ingen jeg kjente som hadde verv i noe politisk parti.

Men - jeg var midterste barn i en søskenflokk på tre. Da lærer du tre ting: Du lærer å dele på oppmerksomheten. Du lærer å kjempe for rettferdighet. Og du lærer å finne kompromisser.

Hvis du er midterste barn i en søskenflokk på tre - da er du egentlig dømt til å bli Venstre-menneske helt fra starten av.

50

Og for meg begynte det da jeg var fem år og fikk beskjed om at jeg ikke kunne spise jordbærene i hagen til mormor og morfar. På grunn av noe som hadde skjedd i et annet land nesten to tusen kilometer unna. Da skjønnte jeg hvor skjør naturen er. Og at truslene mot miljøet ikke bryr seg om landegrenser.

55

Noen måneder etter at jeg meldte meg inn, var jeg på min første større samling av Venstre-folk, nemlig et landsmøte i Unge Venstre. Der skulle vi diskutere utkast til nytt prinsipprogram.

60

Det handlet om hvordan vi behandler folk med rusproblemer. Om hvordan vi ser på folk med en annen bakgrunn, en annen etnisitet. Om at alle mennesker er like mye verdt, og hvis du har en annen seksuell orientering så skal du selvfølgelig få lov til å stifte familie likevel.

65

Det meste av dette er jo helt selvsagt i dag. Men da jeg leste det

prinsippprogrammet, for litt over tjue år siden, så var det første gang jeg følte at noen hadde skrevet ned akkurat det jeg mente.

70

Etter det landsmøtet var jeg solgt. Da var Venstre mitt parti. Det er en kjent replikk fra filmen Jerry Maguire (jeg elsker den filmen - perfekt feel good-stemning en sløv søndag kveld) - jeg tenker på you had me at hello. Bare at for meg var det you had me at Unge Venstres prinsippprogram.

75

For noen dager siden ble jeg intervjuet av en journalist, og han sendte meg en mail i forkant med noen stikkord til hva han ville snakke om.

80

Et av stikkordene var liberale saker. Jaha, tenkte jeg, så han vil snakke om hele stortingsvalgprogrammet?

85

Jeg skjønnte jo at det ikke var det han mente. Det han mente var de klassiske verdispørsmålene. Bioteknologi. Abort. Livssynspolitikk.

90

Det er viktige saker. Men jeg har aldri tenkt at det er de eneste liberale sakene. De liberale sakene er jo ikke et lite hjørne av politikken vår. De liberale sakene er jo alt det vi gjør som gir mer frihet, og som skaper flere muligheter - for alle!

95

Venstre skal være et tydelig liberalt parti. For oss er utviklingen innen bioteknologi et fremskritt. For oss er det selvsagt at staten ikke kan velge ut én religion som passer spesielt godt for hele Norges befolkning. For oss er det åpenbart at alle eier sine egne personopplysninger, i en tidsalder hvor personvernet er mer utsatt enn noensinne. Men de liberale sakene må handle om alle deler av samfunnet. Og det må begynne med barna. Nå gjennomfører vi en frihetsreform i skolen - slik at barna både får mer valgfrihet, men også opplever mer mestring og motivasjon:

100

Vi har åpna opp for forsøk med fleksibel skolestart. Mange barn har ikke engang fylt seks år når de skal til skolen første gang. Og hvis foreldrene mener at det er for tidlig, så er det greit. Da venter vi i noen måneder til.

105

Og nå kommer det en lekkasje her: Programkomiteen kommer til å foreslå å innføre valgfag i barneskolen. Det er barna overmodne for. I dag tar det åtte år før barn får ta sitt første selvstendige valg om hva skolehverdagen skal inneholde. Vi tror at mer valgfrihet gir mer motiverte elever, og det gir elever med flere mestringsopplevelser.

Vi skal ha større valgfrihet i den videregående skolen. Det betyr fritt skolevalg, større valgfrihet i fag og linjer, og ikke minst at opplæringen blir mer individuelt tilpasset den enkelte elev. Vi må bort fra det sosialdemokratiske tankegodset bak reform -94 - som legger til grunn at alle elever er like og har de samme behovene.

Den eldste sønnen min har fortsatt to år igjen før han begynner på skolen. Og når han begynner i første klasse, så skal han og alle de andre elevene som går inn i den skolegården for første gang, møte en skole som er tilpasset dem. Og når han begynner på videregående - og jeg har fortsatt tenkt å være kunnskapsminister da - så skal han ha valgfrihet til å ta ei utdanning som passer for ham.

Jeg begynte å utdanne meg som lærer omtrent samtidig som jeg meldte meg inn i Venstre. Der har jeg noe til felles med søsknene mine. Broren min er også lærer. Søsteren min er rektor. Moren min jobber på SFO. Og jeg har også stått i det klasserommet. Sett de blikkene. Følt på det utrolige ansvaret.

Så jeg tror jeg kan forestille meg hvordan det så ut i mange lærerhjem over hele Norge på kvelden den 12. mars i år.

Dette er Hege. Hun er medlem i Venstre. Hun er også lærer på Revheim skole i Stavanger. Jeg har kjent Hege lenge. Hun var en av de som inviterte meg på besøk da jeg reiste rundt og besøkte 100 skoler over hele landet etter at jeg kom inn på Stortinget. Og Hege jobbet sent den kvelden.

Altså, jeg var stressa den kvelden. Jeg lå våken om natta. For jeg visste at jeg skulle på Slottet dagen etter og få ny jobb. Men Hege - og tusenvis av andre lærere - satt til langt på kveld, og laget ferdige opplegg for hjemmeundervisning. Og mange av dem var klare morgenen etter at Erna hadde sagt at skolene skulle stenge. De hadde under ett døgn på seg på å transformere klasserommene våre

til digitale klasserom.

Lærerne våre - de fortjener alt vi kan gi dem. Av verktøy, av kunnskap, av frihet og av tillit.

150 Kunnskap er viktigere enn aldri før. Framtida til barna våre avhenger av kvaliteten i opplæringa deres.

Heldigvis er det mange piler som peker i riktig retning for norsk skole:

155

For ti år siden var det rundt tretti prosent av elevene på videregående skole som ikke gjennomførte. Nå er vi snart nede i tjue prosent. Men det er jo ikke nok. Et liberalt samfunn må favne alle!

160

Siden 2013 har nesten 40 000 lærere fått videreutdanning - det er uten sidestykke tidenes kunnskapsløft for en yrkesgruppe.

165 Samtidig ser vi at karaktersnittet for elever som går ut av ungdomsskolen stiger. Med desimaler, riktignok, men vi Venstre-folk er jo gode på desimaler. Faktisk er snittet nå rett over fire.

170 Vi sørger for at enda flere barn lærer enda mer. Det er det som gir frihet og like muligheter.

Og skolefritidsordningen har blitt en stadig viktigere del av dette. En gang var det et tilbud der barn kunne oppholde seg mens foreldrene var på jobb. I dag er det et sted for læring, utvikling og sosialt fellesskap.

175 Da kan det ikke være sann at noen barn ikke får delta fordi foreldrene deres ikke har råd. Fordi vi vet at det ofte er de barna som trenger det aller mest.

180 I statsbudsjettet for i år innførte vi derfor billigere SFO i 1. og 2. trinn for familiene som har dårlig råd. I statsbudsjettet for neste år kommer vi til å foreslå at denne ordningen utvides - til å gjelde alle barn i SFO til og med 4. trinn.

Og så må vi inkludere barnehagen i denne frihetsreformen. Barnehagen er bra

185 for alle barn, men den er spesielt bra for de barna som trenger ekstra støtte og trygghet. Gode barnehager som er tilgjengelig for alle er frihet og like muligheter i praksis.

Barnehagene gir i tillegg kvinner og menn lik mulighet til å være i jobb. Men vi
190 må få slutt på et system der tusenvis av foreldre - stort sett mødre - må ta ubetalt permisjon fordi de må vente på barnehageplass. Det hindrer likestilling. Programkomiteen kommer derfor til å foreslå at alle barn må få tilbud om barnehageplass når foreldrepermisjonen er ferdig. Barn skal begynne i barnehagen når det passer for dem og deres familie. Det er valgfrihet.

195

Bygda jeg vokste opp i heter Gjølme, og du hører jo på navnet at den bygda er ganske liten. Det vil si, den byttet navn til Råbygda etter en heftig navnestrid for
noen år siden. Men den het Gjølme. Og stedet der huset vårt ligger heter
200 Plassen. Plassen på Gjølme, der vokste jeg opp.

Det er folk som bor på steder som Gjølme som nå begynner å merke klimapolitikken vår i hverdagen. For eksempel at det nå er mulig for vanlige
205 familier over hele landet å velge miljøvennlig når de skal kjøpe bil.

Klimapolitikk kan ikke være noe storbyfenomen, selv om mange av tiltakene har begynt der. Den norske elbilrevolusjonen er et godt eksempel på det. Vi hadde aldri kommet dit vi er i dag hvis det ikke hadde vært for at Oslo og andre byer
210 hadde gått foran.

Og nå er det noen som mener at vi skal fjerne elbil-fordelene!

215 Jeg kan love at så lenge Venstre er med og bestemmer, så skal det alltid være enklere og billigere å velge elbil, uansett hvor du bor.

Arbeidet vi har gjort for grønn transport, for både elbiler og skipsfart gir
220 resultater! Vi kutter utslipp. Vi skaper arbeidsplasser. Vi gjør det enklere for folk å reise miljøvennlig. Og vi bidrar til at det utvikles ny teknologi som eksporteres globalt. Mange her i salen har vært med på den grønne revolusjonen som skjer

på Vestlandet, hvor hele den norske fergeflåten blir fossilfri.

225

En sentral oppgave for Venstre i næringspolitikken er å gi flere friheten til å starte for seg selv. Da må vi gjøre hverdagen til småbedriftseiere enklere og tryggere. Vi gjøre det enklere å finne finansiering for gode prosjekter i Norge og vi må være døråpnere for norske småbedrifter som vil ta produktet sitt ut i

230

Venstre er partiet for gründere og småbedrifter fordi vi elsker at folk tar risikoen det er å starte for seg selv. Det er dem Iselin går på jobb for hver eneste dag som næringsminister. I den krise vi nå står i, tror jeg faktisk det er flere som har forstått hva slags risiko de tar.

235

Dette er folk som brenner for en ide, som vil skape arbeidsplasser for seg selv og andre, som vil bidra til å løse vår tids største utfordringer, eller som vil skape liv i lokalsamfunnet sitt. Gründerne er ryggraden i norsk næringsliv, og en viktig del i kampen for et friere samfunn med flere muligheter for alle.

240

Å kutte klimautslipp og verne naturen er kanskje den største frihetskampen vi står overfor. Det er en frihet som ikke bare gjelder oss her og nå, ikke bare vårt eget liv. Det er en frihetskamp vi kjemper for generasjonene som kommer etter oss.

245

Allerede nå vet jeg at det finnes naturopplevelser jeg hadde som liten, som ikke vil være der for mine egne barn. Men jeg vil at guttene mine skal kunne oppleve naturen. Oppleve skog og mark og tjern. Og kanskje få enda større fisk enn det Sveinung har klart å vise fram så langt.

250

Huset der jeg vokste opp lå like ved avkjørselen på Europaveien ut til Frøya. Jeg har vært der mange ganger selv, men ikke minst har jeg sett hvor viktig et sånn naturperle er, både for oss som bodde i nærheten, men også for folk som kom langveisfra for å ta del i den opplevelsen det var å være i naturen.

255

Og så har jeg sett hvor stor fisk de har. Jeg skal ta deg med dit en gang, Sveinung.

260

Sveinung vet, og alle vi her i salen vet, at det å verne natur og redde klimaet, det

er to sider av samme sak. Det biologiske mangfoldet er en like stor del av livsgrunnlaget vårt som luften vi puster inn. Og det kommer ikke til å være
265 mulig å stanse klimaendringene uten at vi samtidig stanser tapet av natur.

Det går en linje i Venstre fra Odd Einar Dørum som lenket seg fast i Mardøla for femti år siden, til Sveinung Rotevatn og alle dere andre i kommunestyrer og
270 fylkesting rundt omkring som hver eneste dag tar kampen for naturen vår.

Er det noen av dere som husker da NRK i fjor samlet noen tidligere miljøministre til en samtale rundt middagsbordet?

275 Som NRK sa det: «Norge har hatt 11 klima- og miljøministre siden 1990. Ingen av dem har klart å nå vedtatte klimamål.»

280 Å kutte klimautslipp er vanskelig.

Det krever at du har partier som prioriterer tøffe klimatiltak i statsbudsjetter og i regjeringsplattformer og så kjemper for å beholde dem over tid. Selv om tiltakene blir kritisert.

285 Fasiten ser vi i dag: Klimagassutslippene gikk ned 3,4 prosent i fjor, og har ikke vært lavere på 27 år! Takket være jobben vår, ikke bare i regjering, men gjennom mange års kamp på Stortinget, har Norge faktisk en sjanse til å nå klimamålet - for første gang i historien!

290 Det har vært en tøff jobb, med harde kamper og debatter, men nå er vi her. De neste årene skal vi kutte utslipp enda raskere fram mot 2030. Vi vet at verden i løpet av ti år minst må halvere utslippene, og for hvert eneste år med utsettelse, blir jobben større og kostnadene høyere.

295 Nå er det opp til oss hvordan den historien fortsetter. Hvis vi ikke vinner dette valget, så får vi en regjering der Senterpartiet er nesten like store som Arbeiderpartiet. Er det noen som tror at en sånn regjering kommer til å kutte i klimagassutslippene?

300

Arbeiderpartiet og Senterpartiet var blant de partiene som kastet seg etter oljelobbyen for bare noen måneder siden. Men vi kan ikke fortsette å subsidiere utvinning av olje og gass. Vi må redusere oljeutvinningen, også på norsk sokkel.
305 Og vi vet at mye av oljen som ligger dypt under havbunnen i dag - den må bli liggende der.

Norge må ha en klimapolitikk og oljepolitikk som henger sammen. Det er også bra for norsk økonomi. I forrige uke vedtok EU nye klimamål på 55 %
310 utslippskutt, noe som er kjempebra for verdens klima. Men det betyr også at EU trenger mindre olje og gass. Derfor er det nå på høy tid at vi dreier investeringene over fra det fossile til det fornybare. Som da regjeringen i fjor tok ut 70 milliarder kroner i investeringer fra selskaper som kun leter etter olje og gass og heller investerte i fornybare selskaper.

315 Når NRK om tjue år samler sammen en gjeng miljøministre så skal de snakke om klimavendepunktet med den blågrønne regjeringen. Om hvordan Norge for første gang klarte å kutte utslipp - år etter år, i det omfanget som faktisk kreves. Om hvordan vi gikk foran og viste verden - at det er mulig å kutte utslipp, samtidig som vi skaper et godt, fritt og moderne samfunn.
320

Og de skal snakke om hvor viktig det var at Venstre vant valget i 2021.

325 Jeg er stolt over å være leder i et tydelig liberalt parti. De liberale ideene kan ikke være noe teoretisk luftslott. De må bety noe.

Ytringsfrihet betyr noe. Ytringsfriheten er grunnlaget for hele det samfunnet vi
330 kjenner til. Den er grunnlaget for demokrati og rettsstat. Og den er grunnlaget for en fri og levende kultursektor.

Vi skal tåle at kunsten provoserer oss, fordi vi vet at den også inspirerer oss. Den inspirasjonen, og de opplevelsene, det er helt avgjørende i et hvert fritt og
335 demokratisk samfunn.

Dette er vel alle enige om, er de ikke? Nei, for i vinter fikk faktisk Abid spørsmål i Stortinget om det er mulig å sørge for at provoserende kunst ikke får støtte fra staten.

Noen ganger får man spørsmål som krever litt betenkningstid. Dette var ikke et sånt. Kunsten skal være fri, svarte Abid. Og vi trenger verken like eller forstå kunsten for å likevel skjønne hvorfor det er så viktig at kunsten er fri.

345

Siden den gang så vet jeg at Abid har jobbet dag og natt for å berge det som er en helt utrolig sårbar sektor gjennom en krise kulturlivet i Norge aldri har sett maken til.

350

Og Abid leverer til kultur, idrett og frivillighet. Han fortsetter den jobben Trine alltid kommer til å bli husket for, med å skape en liberal og visjonær kulturpolitikk.

355 I går var det nøyaktig ett år siden jeg kom hjem fra Hongkong. Der protesterte opptil to millioner mennesker i gatene, i kamp for de liberale rettighetene: demokrati, ytringsfrihet og rettssikkerhet. Jeg ble invitert av det liberale søsterpartiet vårt, som er blant de som står fremst i denne kampen. De fleste av våre partifeller som jeg møtte der nede har siden blitt arrestert eller trakassert av politiet.

360

Dette er en kamp vi ser over hele verden nå. I Hviterussland kjemper Europas siste diktator for å holde på makten. Russland jobber målrettet for å svekke demokrati i flere land.

365

Men vi ser også en oppblomstring av folk over hele verden som sier at nok er nok. Vi vil ha demokrati og frihet. Vi vil bestemme over egne liv. Putin, Lukasjenko og Xi. Disse mennene kan ikke få definere framtiden vår. Deres holdninger er på vei ut - og det er vi liberalere som må vinne kampen for folks frihet.

370

Da jeg var i Hongkong, ble jeg slått av hvor bredt demonstrasjonene favnet. Ofte ser vi ungdom og studenter lede an i protester, men i Hongkong gikk unge og gamle i gatene sammen. Lærere og advokater. Parlamentarikere som egentlig jobber med familiepolitikk eller skolepolitikk.

375

380 En av dem var denne mannen [bilde], som jeg møtte utenfor Prince Edward Station. Han gikk i demonstrasjonstog. Jeg spurte ham hvorfor han orket. Hva som drev ham. Han svarte: Vi har ikke noe valg. Vi kan ikke overlate det til naboen vår eller barna våre. Vi må ta kampen selv.

385 Jeg har tenkt litt på ham de siste par ukene, når jeg har forberedt meg til dette landsmøtet.

Jeg har tenkt litt på dere.

390 Dere har sikkert noen i familien eller på jobb som lurere på hvorfor dere orker å bruke kvelder og helger på dette partiet. På demokratiet.

395 Jeg tror mange av oss har den følelsen av at vi ikke har noe valg. At det er for viktige ting som står på spill her. Vi kan ikke overlate kampen til våre naboer, eller til barna våre.

400 Vi er et lite parti som har tre hovedsaker - skole, miljø og arbeidsplasser - som har det til felles at det ofte tar flere år å se resultatene av politikken vår.

Men vi har ikke noe valg. For det er ingen andre som har bedre svar på de store utfordringene enn Venstre.

405 Det er alt dette som er de liberale sakene. Skolereform. Kampen for klimaet og naturen. Grønne arbeidsplasser. Kultur og ytringsfrihet. Frihet. Og like muligheter.

410 Nå er det under ett år til valget. Nå begynner den lange valgkampen. Og valgkamp, det er både et maratonløp og en lagsport.

415 Jeg tror Abid og Sveinung er sanner som faktisk løper maraton, så de har en liten fordel. Jeg løper ikke like mye som dem, men jeg er til gjengjeld ganske seig.

Det er en maraton der vi ikke ser mål før vi plutselig står der på valgvaken og kan

juble. Og jeg har VELDIG lyst til å kunne juble den natta!

420

Alle i denne salen vet at vi må løfte oss det neste året. Vi har vunnet de to siste stortingsvalgene - og vi skal gjøre det igjen.

425

Og det er en lagsport fordi ingen vinner valg alene.

Jeg vet at Sveinung er klar - er du klar? Abid - er du klar?

430

Er dere klare?

JEG er klar!

435

Takk for meg!

Kilde

440

www.venstre.no

URI

<https://www.virksommeord.no/tale/et-tydelig-liberalt-parti>

445

450

455